

**สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับนักศึกษา กศน.ในเรือนจำกลางชลบุรี**
Problem and Guidelines of the Non-Formal and Informal Education (NFE)
for NFE' Students in Chonburi Central Prison

สมปรารถนา หาญโยธา¹ และ มীনมาส พรานป่า²
Somprattana Hanyotha¹ and Meanmas Pranpa²

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบ้านบึง สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชลบุรี¹

วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร²

Banbung District Non-Formal and Informal Education Centre Chon Buri Provincial Office of the Non-Formal and
Informal Education, Thailand¹

College of Teacher Education Phranakhon Rajabhat University, Thailand²

E-mail: ¹somprattana.g228@pnru.ac.th; ²meanmas.p@pnru.ac.th

Retrieved July 7, 2022; Revised August 4, 2022; Accepted August 6, 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับนักศึกษา กศน. ในเรือนจำกลางชลบุรี 2) เปรียบเทียบสภาพปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำแนกตามอายุและสถานภาพ และ 3) เสนอแนวทางแก้ไขปัญหามาเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำหรับนักศึกษา กศน. ในเรือนจำกลางชลบุรี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวนทั้งสิ้น 272 คน เป็นครูประจำกลุ่ม และนักศึกษา กศน. ในเรือนจำกลางชลบุรีได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.975 และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์เชิงเนื้อหา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด ด้านที่มีปัญหามากที่สุด คือ ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้ รองลงมาด้านบุคลากรครูผู้สอน ด้านการจัดหลักสูตร ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ และด้านที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ ด้านผู้เรียน 2) ผลการเปรียบเทียบสภาพปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำแนกตามอายุ พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้ แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามสถานภาพ พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการจัดหลักสูตร ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้ และด้านบุคลากรครูผู้สอน แตกต่างกัน 4) แนวทางแก้ไขปัญหามาเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีดังนี้ ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้ ส่งเสริมให้มีการประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย ด้านบุคลากรครูผู้สอน ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการพัฒนาตามแนวทางการอบรมครูประจำกลุ่มเรือนจำ และส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย

คำสำคัญ: การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย; เรือนจำกลางชลบุรี

Abstract

This article aimed 1) to study the problems of non-formal and informal education for Non-National Education students in Chonburi Central Prison 2) to compare the problems of non-formal education and informal education classified by age and status and 3) to propose solutions for promoting non-formal and informal education for Non-National Education students in Chonburi Central Prison. This research was mixed-method research. The samples in this research consisted of 272 people, namely group teachers and Non-National Education students in Chonburi Central Prison. The sample size was determined using Krejcie and Morgan's tables. The research instrument was a questionnaire with a confidence value of 0.975 and an interview using content analysis. The statistics for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and descriptive research.

The results showed that: 1) The overall problem of non-formal education and informal education was at the lowest level. The most problematic aspect was the evaluation of learning, followed by teacher personnel, curriculum management, and learning management methods. The least problematic aspect was the learners. 2) The results of the comparison of problems of non-formal and informal education classified by age, it was found that overall, there was no difference. When considering each aspect, it was found that the measurements of learning outcomes were different. When classified by status, it was found that overall, there was no difference. When considering each aspect, it was found that the curriculum arrangement, learning management method, learning evaluation, and teacher personnel were different. 4) Solutions to promote non-formal education and informal education were as follows: In terms of assessment, learning was carried out by promoting evaluation in a variety of ways. In terms of teacher personnel, Teachers should be encouraged to develop in accordance with the training guidelines for prison teachers and encourage teachers to manage a variety of teaching and learning.

Keywords: Management of Non-Formal and Informal Education; Chonburi Central Prison

บทนำ

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต โดยเน้นการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีบทบาทหน้าที่ในการจัดและส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้มีคุณภาพ และทั่วถึง จัดและส่งเสริมการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำ รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทั้งในและต่างประเทศ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ที่พลาดโอกาสหรือขาดโอกาสจากการศึกษาในระบบ ผู้ที่ต้องการพัฒนาอาชีพ หรือผู้ที่ต้องการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2554) โดยแนวคิดของการจัดการศึกษานอกระบบและและการศึกษาตามอัธยาศัย มีหลักการสำคัญ คือ การตอบสนองความต้องการความสนใจของผู้เรียนของกลุ่มเป้าหมายในทุกด้านที่จะนำไปสู่การออกแบบระบบกิจกรรมหรือโครงการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย ทั้งกลุ่มอายุ วัฒนธรรม ต่างถิ่นที่อยู่ ต่างคุณลักษณะความสามารถ ตลอดจนพื้นฐานทางการศึกษาให้สอดคล้องกับความเป็นจริงของแต่ละบุคคล ชุมชน และตลาดแรงงานเพื่อให้ทุกคนได้มีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้แบ่งกลุ่มเป้าหมายที่ต้องรับผิดชอบดูแลในการจัดและส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มที่มีเงื่อนไขข้อจำกัดในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา/การเรียนรู้ ซึ่งจำแนกออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ และ 17 กลุ่มย่อย และ กลุ่มที่ไม่มีเงื่อนไขข้อจำกัดในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา/การเรียนรู้ จำแนกออกเป็น 4 กลุ่มย่อย 3 กลุ่มใหญ่ภายใต้กลุ่มที่มีเงื่อนไขข้อจำกัดในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา/การเรียนรู้ คือ กลุ่มผู้ด้อยโอกาส กลุ่มผู้พลาดโอกาส และกลุ่มผู้ขาดโอกาส ทั้งนี้ 3 กลุ่มดังกล่าว ยังนำมาจำแนกออกเป็น 17 กลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่มผู้พิการ กลุ่มผู้ประกอบการแรงงานนอกระบบ และกลุ่มชาติพันธุ์ หรือชนกลุ่มน้อย ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ส่วนกลุ่มผู้พลาดโอกาส จำแนกออกเป็น กลุ่มเด็ก/เยาวชนที่ออกกลางคันจากระดับการศึกษาภาคบังคับ กลุ่มผู้จบการศึกษาภาคบังคับแต่ไม่ได้เรียนต่อ กลุ่มทหารกองประจำการที่ยังไม่จบการศึกษาภาคบังคับ กลุ่มเด็ก เยาวชนเร่ร่อนหรือไร้บ้าน กลุ่มเด็กเยาวชนลูกกรรมกรก่อสร้าง กลุ่มเด็กเยาวชนที่มีความพร้อมแต่ไม่ต้องการรับการศึกษาในระบบปกติ และกลุ่มผู้สูงอายุ สำหรับกลุ่มผู้ขาดโอกาส จำแนกออกเป็น กลุ่มประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัยจากการก่อการร้าย การก่อความไม่สงบในบริเวณชายแดน กลุ่มประชาชนในพื้นที่ชนบทห่างไกลหรือยากลำบากในการคมนาคมติดต่อสื่อสาร กลุ่มคนไทยในต่างประเทศ กลุ่มผู้ต้องขัง กลุ่มเด็กและเยาวชนในสถานพินิจ กลุ่มแรงงานต่างด้าวหรือแรงงานข้ามชาติ และกลุ่มบุคคลที่ไม่มีทะเบียนราษฎร (กฤตชัย อรุณรัตน์, 2561)

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบ้านโป่ง สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชลบุรี ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้สำหรับ

กลุ่มเป้าหมายที่มีเงื่อนไขข้อจำกัดในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา/การเรียนรู้ ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ต้องขังในเรือนจำกลางชลบุรี และเป็นผู้ขาดโอกาสทางการศึกษามาตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2560 โดยจัดการศึกษาใน 3 รูปแบบได้แก่ 1. การศึกษานอกระบบ 2. การศึกษาต่อเนื่อง และ 3. การศึกษาตามอัธยาศัย สำหรับการจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งแบ่งการจัดการศึกษาออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับประถมศึกษา, ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยดำเนินการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของเรือนจำกลางชลบุรี ทำหน้าที่ครูประจำกลุ่มการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมายที่มีเงื่อนไขข้อจำกัดในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา/การเรียนรู้ เป็นเรื่องที่น่าสนใจ จึงได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่มีเงื่อนไขข้อจำกัดในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา/การเรียนรู้ โดยคาดหวังว่าผลของการวิจัยจะเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งเป็นผู้มีส่วนสำคัญกับการจัดการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพื่อใช้เป็นข้อมูลปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดกระบวนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่มีเงื่อนไขข้อจำกัดในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา/การเรียนรู้ ซึ่งเป็นนักศึกษาในเรือนจำหรือในลักษณะเดียวกันนี้ สำหรับสถานศึกษากศน.เพื่อส่งผลไปยังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพและเป็นการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับนักศึกษา กศน. ในเรือนจำกลางชลบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับนักศึกษา กศน. ในเรือนจำกลางชลบุรี จำแนกตามอายุและสถานภาพ
3. เพื่อเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับนักศึกษา กศน. ในเรือนจำกลางชลบุรี

สมมติฐานการวิจัย

สภาพปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับนักศึกษา กศน. ในเรือนจำกลางชลบุรี จำแนกตามอายุและสถานภาพแตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

การศึกษานอกระบบเป็นการศึกษาที่มีระบบ แต่เป็นระบบที่อยู่นอกโรงเรียนเป็นการศึกษาที่มีแบบแผน กฎเกณฑ์ หลักสูตรและวัตถุประสงค์แน่นอน และบอกได้ว่าเรียนแล้วได้อะไร รู้อะไร จบเมื่อไหร่ มีความรู้และทักษะเพิ่มขึ้นได้อย่างไรเป็นกระบวนการทางการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาศักยภาพให้แก่ประชาชน เป็นการศึกษาที่มุ่งจัดให้กลุ่มเป้าหมายได้พัฒนาชีวิตและสังคม โดยมีหลักการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เปิดโอกาสให้ได้ศึกษาหาความรู้ ผึกทักษะ ปลุกฝังเจตคติที่จำเป็นในการดำรงชีวิต การประกอบสัมมาอาชีพ อีกทั้งสามารถปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของวิทยาการต่าง ๆ ที่เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วได้อย่างมีความสุขตามควรแก่ตน

การศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง การศึกษาที่เกิดขึ้นตามวิถีชีวิตที่เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ จากการทำงาน จากบุคคล จากครอบครัว จากชุมชน จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความบันเทิง และการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยมีลักษณะที่สำคัญคือ ไม่มีหลักสูตร ไม่มีเวลาเรียนที่แน่นอน ไม่จำกัดอายุ ไม่มีการลงทะเบียนเรียน และไม่มีการสอน ไม่มีการรับประกาศนียบัตร มีหรือไม่มีสถานที่ที่แน่นอน

2. แนวคิดเกี่ยวกับหลักการจัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขัง

กรมราชทัณฑ์เป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงยุติธรรมที่มีภารกิจด้านการควบคุมผู้กระทำความผิด ตามคำพิพากษาของศาล ควบคู่ไปกับการแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยให้ผู้กระทำผิดเหล่านั้นเป็นคนดีเพื่อกลับคืนสู่สังคม ซึ่งส่วนหนึ่งของการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังได้นำ “การศึกษา” มาใช้ประกอบด้วย การศึกษาสายสามัญ สายอาชีพ ระดับอุดมศึกษา และกิจกรรมการเรียนรู้ตามอัธยาศัยที่สอดคล้องกับบริบทผู้ต้องขังแต่ละประเภท ตามความสนใจ ความต้องการโอกาสความพร้อมศักยภาพในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล และบริบทสภาพแวดล้อมของเรือนจำ ทัณฑสถาน (ส่วนส่งเสริมการศึกษาสำนักพัฒนาพฤตินิสัยกรมราชทัณฑ์, 2560)

หลักการจัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขัง

1. มุ่งเน้นให้ผู้ต้องขังสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาความรู้ พัฒนาอาชีพ พัฒนาทักษะชีวิต พัฒนาพฤตินิสัย เพื่อให้สามารถกลับตนเป็นพลเมืองที่ดีกลับเข้าไปใช้ชีวิตอย่างสุจริตชนในสังคม ภายหลังพ้นโทษและไม่หวนมากระทำความผิดซ้ำ

2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายการศึกษาทั้งภาครัฐ เอกชน และปราชญ์ท้องถิ่นในการดำเนินงานจัดการศึกษาให้กับผู้ต้องขัง

3. การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาของประเทศตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 พระราชบัญญัติการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 และนโยบายของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม

4. การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้ต้องขัง โดยคำนึงถึงความหลากหลายตามความต้องการของกลุ่มผู้ต้องขัง รวมทั้งบูรณาการการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างเหมาะสม

5. พัฒนาการจัดการเรียนการสอนผู้ต้องขังที่ยึดหลักความสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาพฤตินิสัย และความเป็นเอกลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นของแต่ละบริบทเฉพาะของแต่ละเรือนจำ

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา

ความหมายของการบริหารการศึกษา

การบริหาร (Administration) ใช้ในความหมายกว้าง ๆ เช่น การบริหารราชการ หรือ การจัดการ (Management) ใช้แทนกันได้กับคำว่า การบริหาร ความหมายของคำว่า การบริหาร การศึกษา นักวิชาการได้นิยาม ดังต่อไปนี้

๑๒. สนทนารายูท (2550) ให้ความหมายว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลจำนวนหลายคนร่วมมือกันดำเนินการในการพัฒนาเด็ก เยาวชน ประชาชนหรือสมาชิกของสังคม มีความสามารถ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ค่านิยม หรือคุณธรรม ส่วนในด้านสังคม การเมือง และเศรษฐกิจนั้น เพื่อต้องการให้เป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่เป็นระเบียบแบบแผนโดยการปฏิบัตินั้น ควรมีทั้งในระบบและนอกระบบ การบริหารการศึกษา อาจหมายถึง การจัดการด้วยหรืออาจรวมเรียกว่า การบริหารจัดการ ซึ่งเป็นคำเรียกรวมๆ กันไป การบริหารการศึกษาหรือการจัดการทางการศึกษา ถือว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูง (Profession) เช่นเดียวกับวิชาชีพอื่น ๆ เช่น วิชาแพทยศาสตร์หรือวิศวกรรม

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา

ทฤษฎี หมายถึง แนวความคิดหรือความเชื่อที่เกิดขึ้นอย่างมีหลักเกณฑ์ มีการทดสอบและการสังเกตจนเป็นที่แน่ใจ ทฤษฎีเป็นเซต (Set) ของมโนทัศน์ที่เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน เป็นข้อสรุปอย่างกว้างที่พรรณนาและอธิบายพฤติกรรมกรรมการบริหารองค์กรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ ถ้าทฤษฎีได้รับการพิสูจน์บ่อย ๆ ก็จะกลายเป็นกฎเกณฑ์ ทฤษฎีเป็นแนวความคิดที่มีเหตุผลและสามารถนำไปประยุกต์และปฏิบัติได้ ทฤษฎีมีบทบาทในการให้คำอธิบายเกี่ยวกับปรากฏทั่วไปและชี้แนะการวิจัย

ทฤษฎีบริหารองค์การในระบบราชการ (Bureaucracy) มาจากแนวคิดของแมกซ์เวเบอร์ (Max Weber) ที่กล่าวถึง หลักการบริหารราชการ ประกอบด้วย

1. หลักของฐานอำนาจจากกฎหมาย
2. การแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบที่ต้องยึดระเบียบกฎเกณฑ์
3. การแบ่งงานตามความชำนาญการเฉพาะทาง
4. การแบ่งงานไม่เกี่ยวกับผลประโยชน์ส่วนตัว
5. มีระบบความมั่นคงในอาชีพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำหรับนักศึกษา กศน. ในเรือนจำกลางชลบุรี ซึ่งได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย โดยนำมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อสรุปเป็นตัวแปรและกำหนดเป็นกรอบแนวคิด 5 ด้านดังนี้

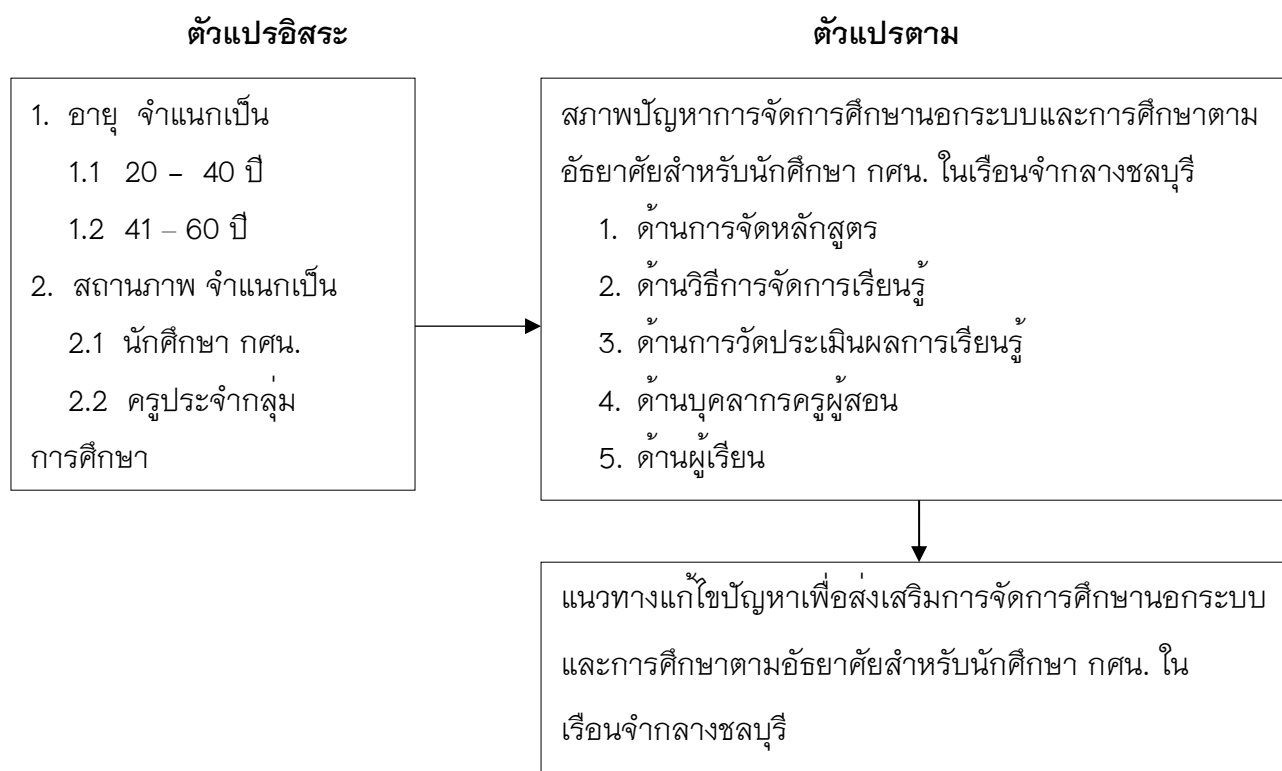
1. ด้านการจัดหลักสูตร หมายถึง อุปสรรคหรือปัญหาที่สถานศึกษาจะต้องนำรายวิชาในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไปจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการเทียบโอนตามระเบียบวิธีและวิธีการที่กำหนดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนจะต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการเรียนรู้ร่วมกับครูผู้สอนในการวางแผนการเรียนรู้เป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มให้ครบตามโครงสร้างของหลักสูตร มีการจัดทำแผนการเรียนรู้ การลงทะเบียนเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ หมายถึง อุปสรรคหรือปัญหาในวิธีการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่สถานศึกษาและผู้เรียนจะต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หลักสูตร จัดรูปแบบการเรียนรู้ ออกแบบวิธีการเรียนรู้ การทำแผนการเรียนรู้ให้เหมาะสมตามเนื้อหาของหลักสูตร การสร้างบรรยากาศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามความพร้อมและความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน โดยประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม หลากหลายเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้

1.3 ด้านการวัดประเมินผล หมายถึง อุปสรรคหรือปัญหาในการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อช่วยให้สถานศึกษาตลอดทั้งครูผู้สอนได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงถึงพัฒนาการความก้าวหน้าทั้งในด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรม จริยธรรม ของผู้เรียน โดยใช้เครื่องมือการวัดและประเมินผลที่มีมาตรฐานตามวัตถุประสงค์ที่หลักสูตรกำหนดไว้ มีการวัดและประเมินผลที่ได้มาตรฐานเป็นระบบ ด้วยวิธีการที่หลากหลายจากการประเมินตามสภาพจริงที่เหมาะสมกับลักษณะธรรมชาติของรายวิชา และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในแต่ละสาระการเรียนรู้ มีการนำผลการวัดและประเมินผลมาวิเคราะห์และปรับปรุงให้เกิดผลดีต่อผู้เรียนในการพัฒนาผู้เรียน โดยดำเนินการอย่างต่อเนื่องควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

1.4 ด้านบุคลากรครูผู้สอน หมายถึง อุปสรรคหรือปัญหาของครูผู้สอนที่ทำหน้าที่ในจัดกระบวนการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษา ในด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ครอบคลุมถึง การสร้างและหรือพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสร้างและหรือพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ การศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน และการอบรมและพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของผู้เรียน

1.5 ด้านผู้เรียน หมายถึง อุปสรรคหรือปัญหาของผู้เรียนที่เรียนตามหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษาในที่นี่หมายถึงนักศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบ้านบึง ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้กำหนดเฉพาะนักศึกษาในเรือนจำกลางชลบุรี

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับนักศึกษา กศน. ในเรือนจำกลางชลบุรี พื้นที่วิจัยคือ เรือนจำกลางชลบุรี ประชากรที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางชลบุรีที่ทำหน้าที่ครูประจำกลุ่ม จำนวน 24 คน นักศึกษา กศน. ในเรือนจำกลางชลบุรีที่ลงทะเบียนเรียนภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 690 คน รวมจำนวนทั้งหมด 714 คน กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้จากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 607 – 610) โดยได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 272 คน เป็นเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางชลบุรีที่ทำหน้าที่ครูประจำกลุ่ม จำนวน 24 คน นักศึกษา กศน. ในเรือนจำกลางชลบุรีที่ลงทะเบียนเรียนภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 248 คน โดยแบ่งสัดส่วนตามสถานภาพตำแหน่ง และในส่วนผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ จำนวน 5 คน ได้แก่

ครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจเรือนจำกลางชลบุรี ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาผู้ต้องขังเรือนจำกลางชลบุรี ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบ้านบึง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถาม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามสภาพปัญหาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับนักศึกษา กศน. ในเรือนจำกลางชลบุรี ซึ่งแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.975 โดยการศึกษา กำหนดขอบข่ายความรับผิดชอบทางการบริหารการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดหลักสูตร ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้ ด้านบุคลากรครูผู้สอน ด้านผู้เรียน โดยการศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับนักศึกษา กศน. ในเรือนจำกลางชลบุรีเพื่อนำข้อมูลที่ได้มากำหนดกรอบแนวคิด ศึกษาสภาพโครงสร้าง และการบริหารการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของเรือนจำกลางชลบุรี เพื่อหาข้อมูลในการวิจัย ศึกษาการสร้างเครื่องมือแล้วนำข้อมูลมาสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับปัญหาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับนักศึกษา กศน. ในเรือนจำกลางชลบุรี ตามแนวคิดการจัดการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย การศึกษากำหนดขอบข่ายความรับผิดชอบ ทางการจัดการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยทั้ง 5 ด้าน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) โดยมี 5 ระดับ แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) โดยการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบ้านบึง หัวหน้าฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ และครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 5 คน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการจัดการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้กับผู้ต้องขัง ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับนักศึกษา กศน. ในเรือนจำกลางชลบุรี เพื่อรับทราบข้อคิดเห็นและแนวทางการแก้ไขปัญหาเพื่อส่งเสริมการจัดการการศึกษา สำหรับนักศึกษา กศน. ในเรือนจำกลางชลบุรี นำข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ด้วยสถิติ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิจัยเอกสารวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลแล้วนำมาเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1. ผลการวิจัยพบว่าข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ส่วนใหญ่มีอายุ 20 – 40 ปี จำนวน 221 คน คิดเป็นร้อยละ 81.3 และด้านสถานภาพส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา กศน. จำนวน 248 คน คิดเป็นร้อยละ 91.2 สภาพปัญหาการจัดการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับนักศึกษา กศน. ในเรือนจำกลางชลบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีปัญหามากที่สุด คือ ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้ รองลงมาด้าน

บุคลากรครูผู้สอน ด้านการจัดหลักสูตร ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ และด้านที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ ด้านผู้เรียน

วัตถุประสงค์ที่ 2. ผลการวิจัยพบว่าผลการเปรียบเทียบสภาพปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับนักศึกษา กศน. ในเรือนจำกลางชลบุรี จำแนกตามอายุและสถานภาพ มีรายละเอียดดังนี้

ผลการเปรียบเทียบสภาพปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับนักศึกษา กศน. ในเรือนจำกลางชลบุรี จำแนกตามอายุ พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบสภาพปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับนักศึกษา กศน. ในเรือนจำกลางชลบุรี จำแนกตามสถานภาพ พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการจัดหลักสูตร ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้ และด้านบุคลากรครูผู้สอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วัตถุประสงค์ที่ 3. ผลการวิจัยพบว่าแนวทางแก้ไขปัญหามาเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับนักศึกษา กศน. ในเรือนจำกลางชลบุรี

1. ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้ มีแนวทางแก้ไขปัญหามาเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับนักศึกษา กศน. ในเรือนจำกลางชลบุรี ดังนี้ การวัดและประเมินผลในแต่ละรายวิชา ควรมีทั้งการทำแบบฝึกหัดในแต่ละรายวิชาและการทำแบบทดสอบเพื่อประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาแต่ละคน และนำมาหาแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนต่อไป

2. ด้านบุคลากรครูผู้สอน มีแนวทางแก้ไขปัญหามาเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับนักศึกษา กศน. ในเรือนจำกลางชลบุรี ดังนี้ ส่งเสริมให้ครูประจำกลุ่มเข้ารับการพัฒนามาตามแนวทางการอบรมครูประจำกลุ่มเรือนจำ ส่งเสริมให้ครูประจำกลุ่มจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น การสอนผ่านระบบออนไลน์ การใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน จัดให้มีวิทยากรภายนอก ซึ่งมีความถนัดในแต่ละรายวิชามาช่วยสอน

3. ด้านการจัดหลักสูตร มีแนวทางแก้ไขปัญหามาเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับนักศึกษา กศน. ในเรือนจำกลางชลบุรี ดังนี้ มีการส่งเสริมการจัดการศึกษาสายสามัญตั้งแต่รู้หนังสืออ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ คิดเลขไม่เป็น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย การศึกษาระดับอุดมศึกษา ตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ทั้งนี้ส่งเสริมการศึกษาวิชาชีพในสาขาวิชาชีพตามความต้องการของตลาดแรงงาน และสถานประกอบการ รวมทั้งมีการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อให้ผู้ต้องขังได้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเลือกที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองจากแหล่งความรู้ภายในเรือนจำ

4. ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ มีแนวทางแก้ไขปัญหเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับนักศึกษา กศน. ในเรือนจำกลางชลบุรี ดังนี้ จัดให้มีวิทยากรจากข้างนอกมาสอน การนำคลิปวิดีโอการสอนมาเป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอนและจัดให้มีการเรียนแบบออนไลน์ อีกทั้งส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เป็นการฝึกวิชาชีพตามความต้องการของผู้เรียนเพื่อเป็นการพัฒนาและยกระดับฝีมือแรงงาน สร้างรายได้ สร้างโอกาสในการทำงาน และสร้างภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมการมีงานทำให้กับผู้ต้องขังระหว่างต้องโทษ ถึงผู้ต้องขังเตรียมพร้อมก่อนปล่อย ให้มีความรู้ความชำนาญ ฝึกความเพียรให้มีความมานะอดทน รักการทำงาน

5. ด้านผู้เรียน มีแนวทางแก้ไขปัญหเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับนักศึกษา กศน. ในเรือนจำกลางชลบุรี ดังนี้ ส่งเสริมให้มีการดำเนินการตามกระบวนการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง (Sentence Plan) ตั้งแต่แรกเข้ามาในเรือนจำ ดำเนินการตามกระบวนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล ด้วยการศึกษาวิเคราะห์ ประวัติ ลักษณะทั่วไป สาเหตุของการกระทำผิด เพื่อการวางแผนในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการ และการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล (individual treatment)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า สภาพปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับนักศึกษา กศน. ในเรือนจำกลางชลบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก เรือนจำกลางชลบุรีมีโปรแกรมปฐมนิเทศผู้ต้องขังเข้าใหม่ ซึ่งการปฐมนิเทศผู้ต้องขังถือเป็นกระบวนการสำคัญสำหรับการเริ่มต้นชีวิตของผู้ต้องขังเข้าใหม่ เมื่อก้าวเข้าสู่เรือนจำ เนื่องจากสภาพแวดล้อมในเรือนจำที่แตกต่างจากสังคมภายนอก และความวิตกกังวล ความเครียดที่เกิดขึ้นในระยะแรกเมื่อถูกส่งตัวเข้ามาในเรือนจำ อาจส่งผลให้เกิดปัญหาทั้งต่อตัวผู้ต้องขังเข้าใหม่ และการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เรือนจำ ดังนั้น การให้ความรู้ การทำความเข้าใจ และการแนะนำวิธีการปฏิบัติตนตามกฎหมายของเรือนจำ หรือการใช้ชีวิตร่วมกับเพื่อนผู้ต้องขังอื่น ๆ ในเรือนจำจึงมีส่วนสำคัญที่จะทำให้ผู้ต้องขังมีความเข้าใจ สามารถยอมรับและปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างปกติสุข ซึ่งสอดคล้องกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามข้อกำหนดแมนเดลา (Mandela Rules) อ้างถึงในสารานุกรมการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขัง (2564) ซึ่งเป็นข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเพื่อยกระดับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล กรมราชทัณฑ์จึงร่วมกับสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (TIJ) ประกาศขับเคลื่อนการนำข้อกำหนดแมนเดลา (Mandela Rules) เป็นข้อกำหนดขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังสู่การปฏิบัติเต็มรูปแบบ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบสภาพปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับนักศึกษา กศน. ในเรือนจำกลางชลบุรี จำแนกตามอายุ พบว่า

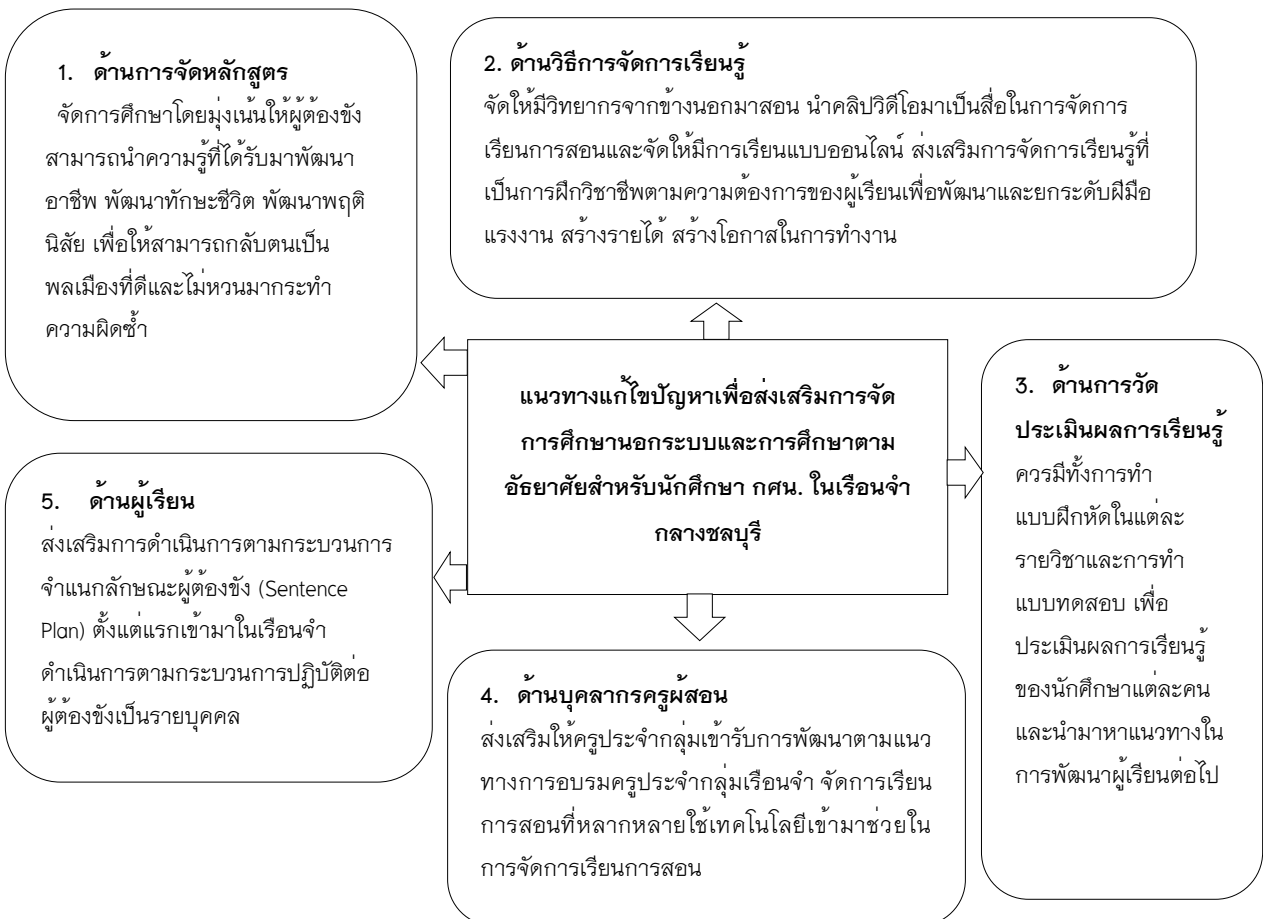
โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้จะเป็นเพราะว่านักศึกษาที่เข้ามาเรียนไม่ว่าจะระดับผู้ไม่รู้หนังสือ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่างก็จะได้รับการปฐมนิเทศและได้รับทราบแนวทางในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางชลบุรีที่สมัครและได้รับการแต่งตั้งเป็นครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนนั้น ต้องได้รับการอบรมครูและปฏิบัติงานตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตรงตามโครงสร้างหลักสูตร ผลการเปรียบเทียบสภาพปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับนักศึกษา กศน. ในเรือนจำกลางชลบุรี จำแนกตามสถานภาพพบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนนั้นต้องได้รับการอบรมตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 รวมทั้งนักศึกษาได้รับการปฐมนิเทศและสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องแนวทางในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นด้านสาระการเรียนรู้ เวลาเรียน และการจัดการเรียนรู้โดยเน้นการบูรณาการเนื้อหาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความแตกต่างระหว่างบุคคล และชุมชน สังคม ส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้พัฒนาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยตระหนักว่าผู้เรียนมีความสำคัญ สามารถพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่าด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้ ในแต่ละรายวิชา ควรมีทั้งการทำแบบฝึกหัดในแต่ละรายวิชาและการทำแบบทดสอบ เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาแต่ละคน และนำมาหาแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนต่อไป บางรายวิชาควรมีการประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลายนอกเหนือจากการทำแบบฝึกหัด เช่น การทำชิ้นงาน การทำโครงงาน เพราะนักศึกษาแต่ละคนจะมีความถนัดที่ต่างกัน วิธีการประเมินผลสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน ด้านบุคลากรครูผู้สอน ควรมีการส่งเสริมให้ครูประจำกลุ่มเข้ารับการพัฒนาตามแนวทางการอบรมครูประจำกลุ่มเรือนจำ ส่งเสริมให้ครูประจำกลุ่มจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น การสอนผ่านระบบออนไลน์ การใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดหลักสูตร ควรมีการส่งเสริมการจัดการศึกษาสายสามัญตั้งแต่รู้ไม่รู้หนังสืออ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ คิดเลขไม่เป็น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย การศึกษาระดับอุดมศึกษาตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ส่งเสริมการศึกษาวิชาชีพในสาขาวิชาชีพตามความต้องการของตลาดแรงงาน และสถานประกอบการ รวมทั้งมีการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อให้ผู้ต้องขังได้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเลือกที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองจากแหล่งความรู้ภายในเรือนจำ ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ จัดให้มีการนำคลิปวิดีโอการสอนมาเป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอนและ

จัดให้มีการเรียนแบบออนไลน์ อีกทั้งส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เป็นการฝึกวิชาชีพตามความต้องการของผู้เรียนเพื่อเป็นการพัฒนาและยกระดับฝีมือแรงงาน สร้างรายได้ สร้างโอกาสในการทำงาน และสร้างภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมการมีงานทำให้กับผู้ต้องขังระหว่างต้องโทษ ถึงผู้ต้องขังเตรียมพร้อมก่อนปล่อย ให้มีความรู้ความชำนาญ ฝึกความเพียรให้มีความมานะอดทน รักการทำงาน ด้านผู้เรียน ส่งเสริมให้มีการดำเนินการตามกระบวนการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง (Sentence Plan) ตั้งแต่แรกเข้ามาในเรือนจำ ดำเนินการตามกระบวนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล ด้วยการศึกษาวิเคราะห์ ประวัติ ลักษณะทั่วไป สาเหตุของการกระทำผิด เพื่อการวางแผนในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังได้อย่างถูกต้องเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการ และการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล (Individual Treatment)

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

แนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำหรับนักศึกษา กศน. ในเรือนจำกลางชลบุรี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับนักศึกษา กศน. ในเรือนจำกลางชลบุรี ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้ ในภาพรวมพบว่ามีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ดังนั้น สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดชลบุรี ควรส่งเสริมให้มีการนิเทศติดตามและประเมินผลระบบบริหารและการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนในเรือนจำ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบ้านบึง ควรพัฒนาและให้บริการเครื่องมือวัดผลและประเมินผลการศึกษา กำหนดหลักการประเมินผลวิธีการประเมินผล โดยยึดผลการเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้ต้องขัง และการปฏิบัติตนในกิจวัตรประจำวันของผู้ต้องขังควบคู่กันไป ตลอดจนการกำหนดมาตรฐานของการประเมินผลให้มีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานภายนอก ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาผู้ต้องขังและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรส่งเสริมการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย และควรส่งเสริมให้มีการวิเคราะห์ผลการประเมินเพื่อนำมาหาแนวทางพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเองจากผลงาน/ชิ้นงาน/โครงการ ร่วมกันให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักศึกษา กศน. ในเรือนจำกลางชลบุรี

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับนักศึกษา กศน. ในเรือนจำกลางชลบุรี ด้านบุคลากรครูผู้สอน ในภาพรวมพบว่ามีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดรองลงมา ดังนั้น สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดชลบุรี ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ครูประจำกลุ่มเข้ารับการพัฒนาตามแนวทางการอบรมครูประจำกลุ่มเรือนจำ ตามหลักสูตรที่สำนักงาน กศน. กำหนด ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบ้านบึง ควรส่งเสริมและประสานวิทยากรภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น ครูภูมิปัญญา และครูช่างต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้กับผู้ต้องขัง ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาผู้ต้องขังและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมให้ครูประจำกลุ่มจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย โดยจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง จัดการเรียนการสอนที่คำนึงถึงผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student Centered Approach) ที่นำมาเป็นหลักการสอนผู้ใหญ่

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับนักศึกษา กศน. ในเรือนจำกลางชลบุรี สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับเรือนจำอื่น โดยควรให้ความสำคัญกับแนวทางแก้ไขปัญหามาเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาพฤติกรรม

นิสัย พัฒนาอาชีพ พัฒนาทักษะชีวิต พัฒนาความรู้ ของนักศึกษา กศน.ในเรือนจำกลางชลบุรี เพื่อให้สามารถกลับตนเป็นพลเมืองที่ดีกลับเข้าไปใช้ชีวิตอย่างสุจริตชนในสังคมภายหลังพ้นโทษ

เอกสารอ้างอิง

กฤตชัย อรุณรัตน์. (2561). กศน.ชี้ 17 กลุ่มเป้าหมายผู้ด้อย พลาด และขาดโอกาสทางการศึกษาต้องเข้าถึงบริการ กศน.อย่างมีคุณภาพ. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2564, จาก <http://www.braille-cet.in.th/Braille-new/?q=news-7691>

กรมราชทัณฑ์. (2560). คู่มือการจัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขัง. กรุงเทพฯ: กรมราชทัณฑ์กระทรวงยุติธรรม.

กรมราชทัณฑ์. (2564). สารานุกรมการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง.กองพัฒนาพฤตินิสัย กรมราชทัณฑ์. กรุงเทพฯ: ส่วนส่งเสริมการศึกษาสำนักพัฒนาพฤตินิสัย.

จร สุนทรายุทธ. (2550). การบริหารจัดการความเสี่ยงทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบ้านบึง.(2564). รายงานสรุปผลการลงทะเบียนเรียนภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบ้านบึง. ชลบุรี: สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชลบุรี.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2554). มาตรฐาน กศน.. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.